

Ekologia w wielkim mieście

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY KOŁO MIEJSKIE W GLIWICACH

3/2016

Turystyka a przyroda

Turystyka to złożone zjawisko, które w XX i XXI w. stanowi jedno z najbardziej znaczących aspektów życia człowieka w społeczeństwach rozwiniętych, a jednocześnie ma duży wpływ na społeczności krajów rozwijających się i przyrodę. Turystyka oznacza podróż kończącą się w miejscu, gdzie została rozpoczęta. Istnieje wiele podziałów turystyki w zależności od motywu, formy, a nawet wieku jej uczestników. Możemy więc mówić między innymi o turystyce poznawczej, gdzie głównym motywem podróży jest chęć poznania innych, niż dotychczas

znanych miejsc, ludzi, zwyczajów, warunków itp. Innym rodzajem turystyki jest turystyka wypoczynkowa, gdzie

głównym przesłaniem jest chwilowa zmiana trybu życia, celem regeneracji organizmu, jeszcze inny będzie motyw ludzi pragnących odwiedzić obszary cenne przyrodniczo, aby móc zaobserwować zwierzęta i rośliny w ich naturalnych siedliskach. Turystyka przyrod-

nicza to jedna z gałęzi turystyki, której głównym celem jest pokazanie piękna przyrody, bez większej ingerencji w odwiedzane systemy przyrodnicze. Co powinno być najważniejsze w turystyce przyrodniczej to szczególna uwaga i troska, aby obecność turystów nie powodowała negatywnego wpływu na przyrodę. Warto zwrócić uwagę, że „wypad za miasto”, wycieczka po lesie, wędrowka górską, pobyt nad jeziorem

W tym numerze:

Dwa bieguny rozwoju rolnictwa 3

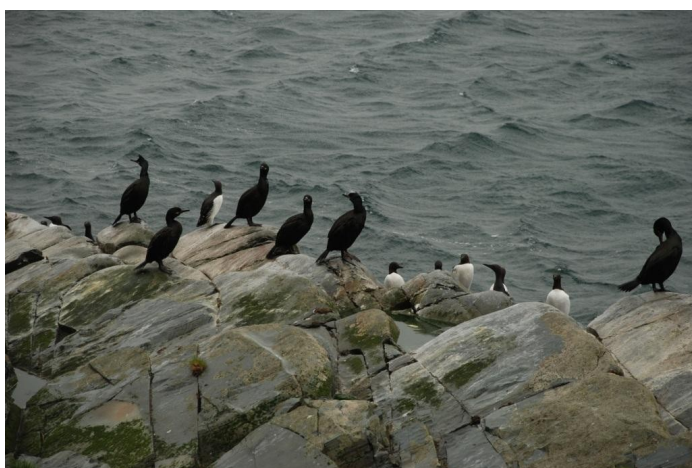
XXI Gliwicki Kiermasz Żywności Ekologicznej i Tradycyjnej 5

Wolontariusze CSC IBM 6

Ekologia w wielkim mieście

- nie zaliczają się do turystyki przyrodniczej, jeśli głównym motywem nie jest pragnienie doświadczenia bliskiego kontaktu z naturą, walorami przyrodniczymi, przy jednoczesnej dbałości o jak najmniejszą ingerencję człowieka w przyrodę. Do turystyki przyrodniczej można zaliczyć zarówno birdwatching - obserwowanie ptaków, wildlife watching - obserwowanie rzadkich gatunków roślin i zwierząt w ich naturalnym środowisku, jak i innych konkretnych gatunków - np. szympansov, żubrów, kangurów, wilków, niedźwiedzi etc. Dużo miejsca w tej turystyce zajmuje także podziwianie świata podwodnego - raf koralowych, ssaków morskich, ryb i innych zwierząt. Turystyka przyrodnicza, choć początkowo dotyczyła dosyć wąskiego grona odbiorców w miarę rozwoju środków transportu, dostępu do informacji, systemów nawiga-

wisku, jak i innych konkretnych gatunków - np. szympansov, żubrów, kangurów, wilków, niedźwiedzi etc. Dużo miejsca w tej turystyce zajmuje także podziwianie świata podwodnego - raf koralowych, ssaków morskich, ryb i innych zwierząt. Turystyka przyrodnicza, choć początkowo dotyczyła dosyć wąskiego grona odbiorców w miarę rozwoju środków transportu, dostępu do informacji, systemów nawiga-

cji satelitarnej oraz sprzętu turystycznego i fotograficznego, staje się coraz bardziej powszechna, a co za tym idzie, większa jest presja człowieka na środowisko. O ograniczeniu negatywnego wpływu turystyki na przyrodę, rozmawiano podczas konferencji zorganizowanej przez PKE Gliwice, która odbyła się 8 września w siedzibie Tatrzańskiego Parku Narodowego. Uczestnikami były osoby zaangażowane w ochronę zasobów przyrodniczych, edukację ekologiczną i turystykę zarówno w Polsce, jak i Norwegii. Dyskusje na temat rozwoju turystyki były wielowątkowe, a niektóre wnioski zaskakujące, choć nie sposób się nimi nie zgodzić - np. skanalizowanie masowego ruchu turystycznego na niektórych szlakach jest w stanie ochronić cenne walory przyrodnicze miejsc, które znajdują się w niedalekiej odległości - przykład TPN, z drugiej strony często turyści, którym się wydaje, że nie szkodzą przyrodzie, stanowią dla niej największe zagrożenie - przykład osób, które schodzą ze szlaków, aby „zaznać bliższego kontaktu” z przyrodą. Nie ulega wątpliwości, że każdy rodzaj turystyki wpływa na przyrodę. Niezbędna jest odpowiednia działalność edukacyjna, która ograniczy negatywny wpływ, pozwalając jednocześnie cieszyć się pięknem otaczającego nas świata.

[AJ]

Projekt „Unikalne walory Doliny Rzeki Białej wartością społeczną i ekonomiczną regionu” jest dofinansowany ze środków funduszy EOG, pochodzących z Islandii, Liechtensteinu i Norwegii

Beneficjent: Polski Klub Ekologiczny w Krakowie Koło Miejskie w Gliwicach | www.pkegliwice.pl

Partner: Centrum Kultury i Promocji Gminy Ciężkowice

Kwota i zakres dofinansowania: 919 071 zł (90%)

www.eeagrants.org

Dwa bieguny rozwoju rolnictwa

Aleksandra Józewicz

Rolnictwo to dział gospodarki, dostarczający płody rolne na rynek. Jest to jednocześnie sektor, który wywiera olbrzymi wpływ na środowisko, człowieka, jak i całe społeczności. Rozwój rolnictwa w XX w. w Europie i Stanach Zjednoczonych, początkowo miał chronić ludzi przed klęską nieurodzaju, a co za tym idzie głodu. Niestety, niekontrolowany społecznie, błędnie pojmowany rozwój rolnictwa, doprowadził do dominacji rolnictwa przemysłowego, którego głównym celem jest maksymalizacja zysków ze sprzedaży płodów rolnych. W tym systemie dąży się do ciągłego podnoszenia wydajności gospodarstw. Im większe uprawy, tym większe zapotrzebowanie na nawozy sztuczne, pestycydy, paliwa kopalne. Przemysłowe rolnictwo to monokultury, w któ-

rych praca człowieka sprowadza się głównie do zarządzania uprawami i hodowlą oraz obsługi ciężkiego sprzętu rolniczego. Płody rolne sprzedawane są na globalnym rynku i są towarem, jak każdy inny. Pasze dla zwierząt hodowanych w Europie (również w Polsce) trzymanych w ciasnych, pozbawionych dostępu do światła słonecznego klatkach, wytwarzane są w krajach Ameryki Południowej i Afryki, pod ich uprawę karczowane i wypalane są unikatowe lasy deszczowe. Straty w przyrodzie są olbrzymie, nie do naprawienia. Ludność zamieszkująca te tereny jest pozbawiana domów i ziemi, która od wieków żywiła ich przodków. Nie ma tu miejsca dla rolnika, człowieka, który uprawia ziemię, aby wyżywić siebie i swoją rodzinę oraz sprzedać płody rolne innym ludziom. Zyski czerpią wielkie koncerny, a cenę zniszczeń ponosi lokalna społeczność. Zjawisko landgrabbing'u – czyli zawłaszczania ziemi rdzennej społeczności przez koncerny jest powszechną praktyką, stosowaną w krajach rozwijających się. Rolnicy, pozbawiani są środków do życia i możliwości wyżywienia swojej rodziny, przenoszą się na przedmieścia miast w nadziei na przetrwanie. Nie tak powinien wyglądać rozwój. Na drugim biegunie jest rolnictwo zrównoważone.

I choć samo słowo „zrównoważone” jest obecnie nadużywane, oddaje ono najlepiej istotę rolnictwa, które daje alternatywę i stanowi nadzieję dla milionów ludzi na całym świecie. Rolnictwo zrównoważone bazuje na założeniu, że ziemia jest wartością naszą i przyszłych pokoleń. Rolnik wykorzystuje i wspomaga naturalne procesy zachodzące w glebie, stosuje naturalne nawozy i odpowiednie praktyki rolne – między innymi płodozmiian, dzięki czemu plon jest optymalny. Zwierzęta gospodarskie żyją w warunkach gwarantujących ich dobrostan. Wytwarzanie i sprzedaż żywności pozwala rolnikowi i jego rodzinie na godne życie. Model rolnictwa zrównoważonego jest odpowiedni i możliwy do wdrażania, niezależnie od stopnia rozwinięcia danego kraju.

Fot. Biobabalscy

W krajach rozwiniętych konsumenci stają się coraz bardziej świadomi, że jakość żywności wiąże się bezpośrednio ze sposobem jej wytworzenia, zaczynają dostrzegać też zależność pomiędzy ceną produktu, a realnymi kosztami wytworzenia, jakie ponosi środowisko i społeczność lokalna. W krajach rozwijających się rzeczy „dzieją

się” bardziej na miejscu. Społeczności wiejskie organizują się w ruchy społeczne, aby stawiać opór bezdusznym, nieludzkim mechanizmom rynkowym, za którymi stoją wielkie pieniądze ale też ludzie w radach nadzorczych, decydenci, politycy. Jesteśmy jeszcze my – konsumenci i każdego dnia decydujemy o tym, który model wspieramy. Kupując żywność przemysłową, zasilamy sakiewkę bogacza, kupując żywność wytworzoną w sposób zrównoważony, płacimy rolnikowi za jego pracę. Żywność wytworzona w sposób przemysłowy jest łatwo dostępna w każdym hipermarkecie i dyskoncie spożywczym, aby zaopatrywać się w żywność pochodzącą z gospodarstw zrównoważonych musimy się bardziej postarać. Kupując od lokalnego rolnika na targu, sprzedawcy, który zaopatruje się bezpośrednio u rolników, na kiermaszach, czy w kooperatywach spożywczych mamy możliwość wspierania rozwoju rolnictwa zrównoważonego. Świadomość, że żywność, którą kupujemy została wytworzona w bezpieczny dla nas i środowiska sposób, płacimy za nią uczciwą cenę, a pieniądze trafiają do ludzi, którzy pracowali przy jej wytworzeniu, daje dużą satysfakcję, dużo większą niż pozorne zaoszczędzenie kilku złotych dzięki promocji w hipermarkecie.

Projekt dofinansowany ze środków UE

Kampania „Finansowanie zrównoważonej przyszłości” *Financing sustainable future* jest dofinansowana ze środków Unii Europejskiej. Za treść artykułu odpowiedzialny jest Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach. Poglądy w nim wyrażone nie odzwierciedlają oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej

XXI Gliwicki Kiermasz Żywności Ekologicznej i Tradycyjnej – Natura, zdrowie, kultura

24 września 2016 r. odbyła się kolejna edycja naszej imprezy, której celem jest promocja rolnictwa ekologicznego i jego produktów i budowanie bezpośrednich kontaktów pomiędzy rolnikami i konsumentami. Podczas kiermaszu odbyły się także bezpłatne warsztaty i wykłady. W tym roku dużą uwagę poświęciliśmy zagadnieniu pestycydów, które coraz powszechniej stosowane są w rolnictwie, a także o czym niewielu ludzi wie, także w miastach do pielęgnacji terenów zielonych, ale też co gorsza przez działkowców, którzy nie są świadomi co do skutków zdrowotnych i środowiskowych ich użycia. Niestety pestycydy stosowane na masową skalę, pozostają w środowisku, przedostają się do wód i organizmów żywych, obecne w żywności kumulują się w naszym ciele, a badania wykazują bezpośredni negatywny wpływ pestycydów na zdrowie.

czy owady zapylające). Stosowanie pestycydów na masową skalę w rolnictwie przemysłowym w krajach rozwijających się stanowi jedno z najbardziej niebezpiecznych zagrożeń dla zdrowia i życia członków lokalnych społeczności. To kolejny argument przemawiający za kupowaniem żywności wytworzonej w sposób zrównoważony, najlepiej bezpośrednio od rolnika, kiermasz jest do tego świetną okazją. Tegoroczny kiermasz odwiedziło ponad 2000 osób, które mogły kupić

produkty od ponad 40 wystawców – rolników ekologicznych i tradycyjnych, przetwórców i właścicieli sklepów ekologicznych. Impreza nie przynosi dochodu i aby mogła się odbywać co roku szukamy źródeł jej finansowania. W tym roku kiermasz został dofinansowany ze środków Global Green Fund, Unii Europejskiej w ramach projektu Financing Sustainable Futures oraz Coalition Clean Baltic.

Aby uniknąć ich przyjmowania z pożywieniem należy wybierać żywność, przy której wytworzeniu stosowanie pestycydów jest zabronione – rolnictwo ekologiczne, bo o nim mowa, dostarcza nam żywność, która jest wolna od pozostałości pestycydów i nawozów sztucznych lub zawiera ich śladowe ilości (np. przenoszone przez wiatr

Wolontariusze CSC IBM w PKE

We wrześniu do naszego zespołu dołączyli pracownicy IBM z USA, Japonii i Brazylii – David, Takumi i Marcelo. Przez prawie miesiąc, pracowali z nami nad polepszeniem skuteczności naszych działań, usprawnieniem procesów wewnątrz organizacji i promocją. Otrzymaliśmy rekomendacje oraz plan działania, które jako organizacja chcemy systematycznie wdrażać. Wolon-

tariusze to nie przypadkowe osoby, gdyż program zakłada dobranie specjalistów do faktycznego zapotrzebowania i profilu organizacji. Podczas miesiąca intensywnej pracy, wolontariusze poznali nasze problemy, wyzwania i realia, z którymi mierzymy się jako organizacja pozarządowa, brali udział w organizowanym przez nas kiermaszu żywności, a także odwiedzili miejsca, w których realizujemy projekty. Udział w programie CSC IBM był dla nas niezwykle ciekawym i inspirującym doświadczeniem, a także próbą zbliżenia dwóch zupełnie innych środowisk – biznesu i NGO, które funkcjonują we wspólnym świecie. Cieszy nas fakt, że niektóre firmy, zaczynają dostrzegać problemy społeczności lokalnych, których rozwiązanie wymaga wspólnego zaangażowania.

[AJ]

POLSKI KLUB EKOLOGICZNY KOŁO MIEJSKIE W GLIWICACH

Uznając prawo każdej osoby ludzkiej do życia w czystym i zdrowym środowisku za jedną z podstaw godnego życia oraz stojąc na stanowisku pełnego poszanowania integralności natury i zachodzących w niej zjawisk, Klub wyznacza sobie misję ratowania i poprawy stanu środowiska, ochrony przyrody oraz życia i zdrowia człowieka.

Cele działania Klubu są następujące:

- *uznanie zrównoważonego rozwoju jako podstawy polityki społeczno-gospodarczej państwa,*
- *ochrona środowiska, w tym ekologia rozumiana jako ochrona zwierząt, roślin i ochrona całego dziedzictwa przyrodniczego,*
- *ochrona krajobrazu naturalnego i dziedzictwa kulturowego,*
- *kształtowanie w społeczeństwie świadomości, że jakość życia zależy od racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi i zachowania równowagi między środowiskiem a rozwojem cywilizacji,*
- *powszechna edukacja ekologiczna.*

Redakcja: Aleksandra Józewicz **Polski Klub Ekologiczny Koło Miejskie w Gliwicach** ul. Ziemowita 1 III piętro skr. poczt. 489 44-100 Gliwice
www.pkegliwice.pl ; Faks: 32 231 85 91 E-mail: biuro@pkegliwice.pl

www.pkegliwice.pl